

ZAiKS.TEATR

biuletyn informacyjny | nr 20 | 2018

3 nowości w zasobach ZAiKS-u

3 Zyta Rudzka *Kuku*

4 Ingeborg von Zadow *Chodź teraz idź*, przekład z języka niemieckiego Lila Mrowińska-Lissewska

5 Tadeusz Różewicz *Stara kobieta wysiaduje*, opracowanie Waldemar Modestowicz

7 Fiodor Dostojewski *Idiota*, przekład z języka rosyjskiego Jerzy Jędrzejewicz, adaptacja Joanna Bednarczyk, Paweł Miśkiewicz

9 Ludwik Jerzy Kern *Karampuk. Baśń o króliku z cylindra*, adaptacja Grzegorz Turnau

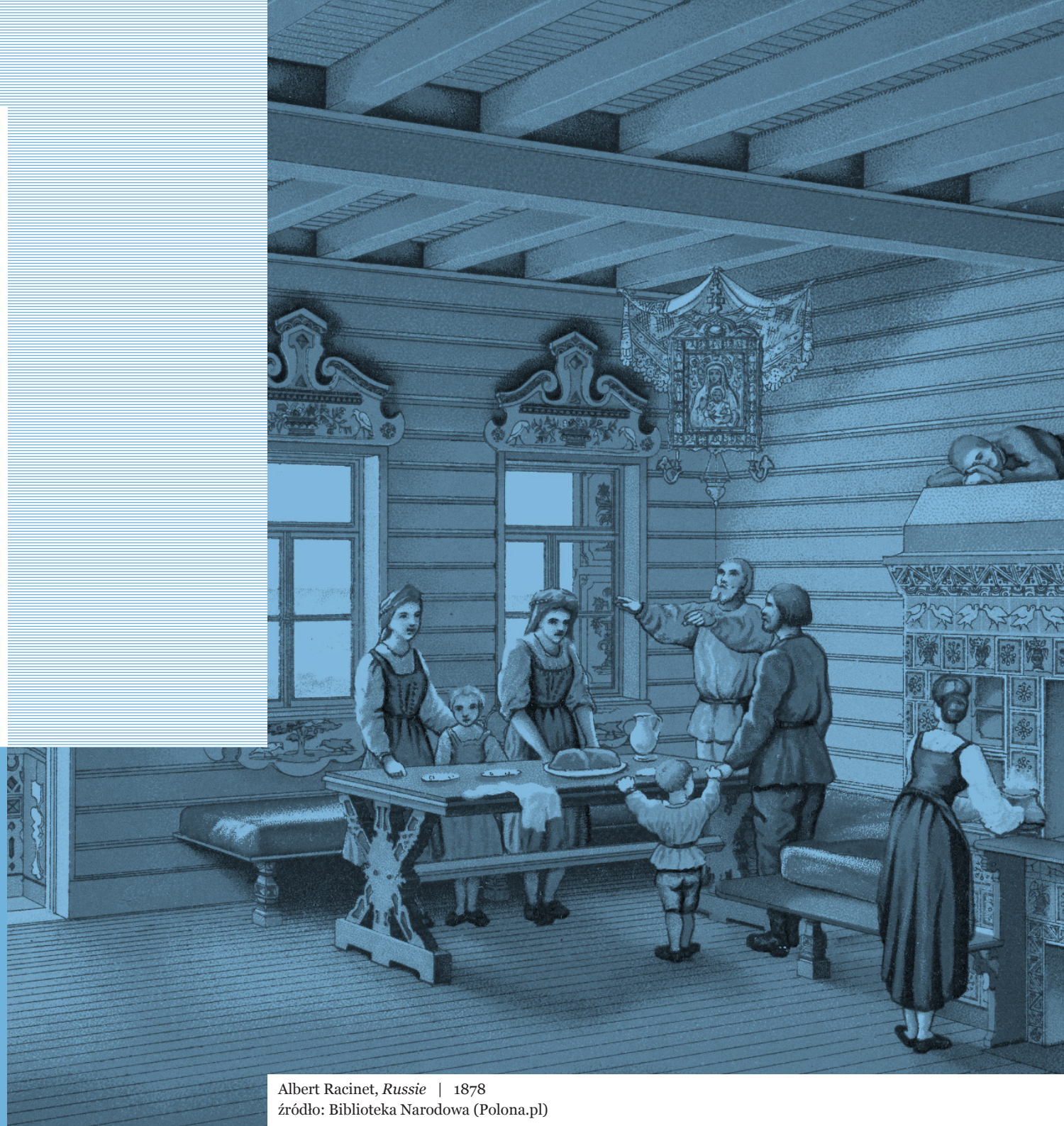
11 Kornel Makuszyński *Krawiec Niteczka*, adaptacja Jarosław Kilian

16 wydarzenia

25 prawa do sztuk / biblioteka / kontakt

ZAiKS Stowarzyszenie
Autorów

www.zaiksteatr.pl

Albert Racinet, *Russie* | 1878
źródło: Biblioteka Narodowa (Polona.pl)

SZANOWNI PAŃSTWO,

Zapraszamy do lektury ostatniego w 2018 roku biuletynu „ZAiKS.Teatr” prezentującego utwory zgłoszone pod ochronę od września do listopada 2018 roku.

W numerze dwudziestym streszczenia nowego tekstu Zyty Rudzkiej i tłumaczenia Lili Mrowińskiej-Lissewskiej oraz wyjątkowo dużo adaptacji – od wielkich powieści po historie dla dzieci.

Życzymy wszystkim owocnej lektury i zapraszamy na naszą stronę www.zaiksteatr.pl, a z okazji Nowego 2019 roku – nowych wyzwań, spełnienia i satysfakcji.

Redakcja

Zyta Rudzka

KUKU

dramat

role: 1K, 6M

Zyta Rudzka (1964) – pisarka, scenarzystka, psycholożka, absolwentka Wydziału Psychologii Akademii Teologii Katolickiej (1991). Debiutowała jako poetka wierszem *Ludzie* („Południowa Wielkopolska”, 1985, nr 8). Jest laureatką Europejskiej Nagrody Radia Deutsche Welle, Nagrody im. Jarosława Iwaszkiewicza, Nagrody im. Stanisława Piętaka. Oparty na jej scenariuszu film *Erna Rosenstein. Wieczność dla Nikogo* został nagrodzony na Festiwalu Filmów Dokumentalnych w Krakowie (1995). Teatralna realizacja jej sztuki *Cukier Stanik* w reż. Agaty Puszcz zdobyła Nagrodę Gold Remi na Worldfest Independent Film Festival w Houston w 2016. Wydała powieści: *Białe klisze*, *Uczty i głody*, *Pałac Cezarów*, *Mykwa*, *Dziewczyzny Bonda*, *Ślicznotka doktora Josefa* i *Krótką wymiana ognia*. Jest autorką sztuk teatralnych: *Latanie dla ornitologów*, *Fastryg*, *Cukier Stanik*, *Eskimos w podróży służbowej*, *Pęknięta*, *obwiązana nitką* i *Zimny bufet*. Jej twórczość była tłumaczona na niemiecki, rosyjski, francuski, czeski, włoski, angielski, chorwacki i japoński.

Lena ma 35 lat. Otaczają ją mężczyźni. Zdziecinniały, siedemdziesięcioletni Ojciec przekonany jest nieustająco, że ktoś go porwał. Starszy od Leny mąż zdradza ją z pacjentką, której leczył ucho środkowe. Jej Brat rozkręca biznes bazujący na ludzkiej obsesji czystości i higieny.

Do domu Leny przychodzi Mężczyzna Bez Psa, któremu chce ona powierzyć naprawę zegara z kukułką. Kukulka nieustannie krzyczy po niemiecku: „Volksmusik! Weiter! Vater! Weiterfahren! Unser! Durchlauferhitzer! Zucker, bitte! Wunderwaffe, bitte! Kinder Schokolade, bitte! Kinder, bitte! Breslau Hauptbahnhof! Breslau Hauptbahnhof! Breslau Hauptbahnhof!”. Lena próbuje wyzwolić się od ograniczeń narzucanych jej przez mężczyzn. Opuszcza ją Mąż, który będzie miał dziecko ze swoją kochanką, choć kiedy rodzi się potomek, traci zainteresowanie nową partnerką i próbuje wrócić do Leny. Ojciec oddala się od niej, wiążąc się z nową miłością,

choć, podobnie jak „uprowadzenia”, jest ona wytworem jego wyobraźni. Lena próbuje walczyć o pozostawienie jej Pasierba, ale jego prawdziwa matka zabiera go ze sobą do Chin. Kobieta zostaje w końcu z Mężczyzną Bez Psa, któremu udało się naprawić kukulkę. Zamiast „Breslau Hauptbahnhof” krzyczy „Wrocław Główny”.

Ingeborg von Zadow

CHODŹ TERAZ IDŹ

przekład z języka niemieckiego
Lila Mrowińska-Lissewskadramat dla dzieci
role: 1K, 1M, 1 dziecko

Ingeborg von Zadow (1970) – dramatopisarka, autorka sztuk dla dzieci, tłumaczka. Studiowała na Uniwersytecie w Gießen i Binghamton University. Jeszcze przed ukończeniem studiów rozpoczęła pracę jako asystentka reżysera i autorka sztuk w różnych teatrach. Jej utwory zostały przetłumaczone m.in. na angielski, polski, hebrajski, turecki, szwedzki, rosyjski i estoński. Została uhonorowana na VI Festiwalu Niemieckiego Teatru Dzieci i Młodzieży w Berlinie w 2001 roku nagrodą Braci Grimm.

Lila Mrowińska-Lissewska – tłumaczka niemieckojęzycznej literatury dla dzieci i młodzieży. Przełożyła na język polski m.in. sztuki Lutz'a Hübnera, Ingeborg von Zadow, Erharda Schmieda, Ulricha Huba oraz Miry Lobe.

**Do samochodu, nie z tego świata,
wsiada Staruszka, zostawiając
na ulicy walizkę, z którą przyszła.
Zauważa to dziesięcioletnia Fill,
wędrująca do szkoły.**

Chce wnieść walizkę do samochodu, jednak Kierowca, również nie z tego świata, stanowczo się temu sprzeciwia. Tam, gdzie udaje się Staruszka, już żaden bagaż nie będzie jej potrzebny. Fill nie do końca rozumie, ale ma ochotę kontynuować rozmowę ze Staruszką, która zdradza jej, że ma na imię Krista. Obie są bardzo samotne. Fill właśnie przeprowadziła się do tego miasta razem z mamą, zostawiając daleko swoją ukochaną przyjaciółkę. W nowej szkole nie ma znajomych. Została też posądzona o kradzież komórki koleżanki, a grupa kolegów z klasy przewróciła ją w drodze do domu i wrzuciła jej książki do kałuży.

W trakcie rozmowy walizka się otwiera. Wypada z niej mnóstwo torebek. Każda z nich wiąże się ze szczególnym wspomnieniem w życiu Staruszki: pierwsza torebka, którą przywiozła jej ciocia

Greta, torebka przyjaciółki, której rodzice zabraniali mieć własną, więc chowała ją w szafie Kristy, czerwona torebka będąca wspomnieniem jedynego człowieka, który naprawdę kochał ją, a nie jej pieniądze.

Fill i Staruszka w ostatnim momencie jej pobytu na świecie okazują się sobie bardzo potrzebne. Dziewczynka opowiada Kriście to, czego nie była w stanie powiedzieć matce. Staruszka pisze jej usprawiedliwienie nieobecności w szkole, w którym informuje nauczyciela, że Fill została poddana mobbingowi. Zachęca dziewczynkę do powrotu do szkoły i stawienia czoła kolegom z klasy. W końcu odjeżdża razem z Kierowcą, niewidzialnym przez cały ten czas dla Fill.

W epilogu dziewczynka opowiada, że jej problemy udało się jakoś rozwiązać. Komórka koleżanki odnalazła się w szkolnej toalecie. Nikt już nie zarzucał Fill, że ją tam podłożyła, a dziewczynka znalazła sobie przyjaciela ze starszej klasy, który zaoferował jej pomoc, gdyby jeszcze kiedyś jej potrzebowała.

Tadeusz Różewicz

STARA KOBIETA WYSIADUJE

opracowanie tekstu

Waldemar Modestowicz

dramat / role: 4K, 6M

premiera: 14 marca 2010 r., Teatr Polskiego Radia,
reż. Waldemar Modestowicz

Tadeusz Różewicz (1921-2014) – poeta, dramaturg, prozaik i scenarzysta. W roku 1944 wydał pierwszy zbiór opowiadań i wierszy zatytułowany *Echa leśne*. Jednak za rok jego właściwego debiutu uznaje się 1947, kiedy opublikował nowatorski tomik *Niepokój*. Zaprezentował w nim całkowicie nową formę wiersza (nazywaną później „wierszem różewiczowskim”), pozbawioną rymów oraz środków interpunkcyjnych, z wersami o rozbitym rytmie. Jak twierdził Jan Błoński „(...) Poetyka Różewicza narodziła się z doświadczenia wojny, z przerażenia dosłownością spraw ludzkich”. Zdaniem poety, tradycyjny język poetycki wyrosły jeszcze z poetyki romantycznej nie był zdolny do ukazania katastrofy, jaką była wojna, masowej zagłady, powszechności śmierci,

niewyobrażalnego cierpienia. Upadek dawnego świata, dawnego porządku rzeczy pociągnął za sobą także upadek dawnej sztuki, jej sposobów wyrażania i możliwości. Twórczość dramatyczna Różewicza krąży wokół tej samej tematyki co poezja. I jest równie nowatorska formalnie, zrywając z tradycją literacką i naruszając konwencje. Dramaty Różewicza mają otwartą kompozycję, łączą patos, realizm i śmieszność, kreują nowy typ bohatera, który jest raczej antybohaterem. Do najbardziej znanych dzieł dramatycznych Różewicza należą: *Kartoteka*, *Grupa Laokoona*, *Świadkowie*, *albo nasza mała stabilizacja*, *Śmieszny staruszek*, *Akt przerywany*, *Na czworakach*, *Białe małżeństwo*.

Waldemar Modestowicz (1954) – reżyser radiowy i teatralny, w Teatrze Polskiego Radia od 1992 r. Słuchowiska w jego reżyserii reprezentowały radiofonię polską na międzynarodowych festiwalach sztuki radiowej, zdobywając wiele nagród i wyróżnień. Laureat Złotego Mikrofonu w 1992 r. Wielokrotny laureat Grand Prix Festiwalu Teatru PR i Teatru TVP „Dwa Teatry” w Sopocie za reżyserię słuchowisk: *Nagi sad* wg prozy W. Myślińskiego (2003), *Gdzie jest ten tani kupiec?* A. Bykowskiej-Salczyńskiej (2006), *Recycling* T. Różewicza (2007) oraz *Hamlet* wg tragedii W. Shakespeare’a (2012). W 2012 roku jego trzyczęściowe słuchowisko *Moje drzewko pomarańczowe* wg powieści Vasconcelosa otrzymało Grand Prix 9. Międzynarodowego Konkursu Słuchowisk dla Dzieci i Młodzieży PRIZ EX AEQUO. W 2013 roku uhonorowany Nagrodą Specjalną za *Raport o stanie wojennym* M. Nowakowskiego w Konkursie Artystycznych Form Radiowych w Bydgoszczy. Zdobywca Srebrnych Synchronów 2013 za reżyserię dubbingu filmu aktorskiego *Iron Man 3*.

W dworcowej kawiarni siedzi nieruchomo Stara Kobieta. Obsługuje ją Kelner, którym dyryguje, każąc mu przynieść sobie więcej cukru czy sprowadzić specjalistów leczących niepłodność. U schyłku swoich dni Stara Kobieta jest owładnięta obsesją rodzenia.

Kelner czyta w gazetach wiadomości o wojnie, ona wojnę chce zakleić ciastem i zalać świat swoim potomstwem. Prosi Kelnera, aby otworzył zasłonięte okno. Kelner wzdryga się przed tym, kiedy spełnia bowiem jej prośbę, przez okno, za którym według Starej Kobiety powinien znajdować się piękny pejzaż, zaczynają sypać się śmieci. Zalewają całą kawiarnię, jednak znajdującym się w środku osobom wydaje się to w ogóle nie przeszkadzać. Stara Kobieta urodziła trzy dziewczynki i chłopca. Dzieci chowa pod swoimi licznymi spódniami. Tuż obok na leżakach opalają się trzy dziewczyny, plotkując bez troski. Cyryl – drugi Kelner – dokonuje toalety Pana B. i tylko Kelner z pierwszego aktu zniknął. Poszedł

na wojenkę. W pewnym momencie wyłania się jednak z wysypiska śmieci, cały poowijany bandażami. Stara Kobieta nawołuje bezradnie syna. Dramat kończy monolog Młodzieńca wspominającego I wojnę światową i umierających ludzi. W kolejnym monologu wyznaje, że szuka ojca. Musi wiedzieć, kim jest. Planuje zatrudnić się w jakimś fajnym biznesie, na przykład sprzedaży polskich stringów z koronki. W ostatnich słowach atakuje Starą, usiłując wyrwać jej pieniądze.

Z recenzji: „Nie tylko ze streszczania, także z cytowania dialogów nie wynika w pełni, czym jest ostatni dramatyczny utwór Tadeusza Różewicza. Ogromne znaczenie mają w nim bowiem didaskalia, a więc opisy tego, co powinno się dziać na scenie i jak powinien wyglądać obraz sceniczny. Słowo niejednokrotnie kontrastuje z obrazem, to, o czym się mówi, nie zawsze ma coś wspólnego ze sceniczną sytuacją postaci. Po raz pierwszy bodaj w takim stopniu Różewicz zawierzył teatrowi, to znaczy pozostawił mu możliwość wypowiedzenia się przez tekst i obok tekstu. *Stara kobieta wysiaduje* zawiera w sobie zarysy teatralnych obrazów. (...) W lekturze można mieć wątpliwości. Czy Stara Kobieta jest uosobieniem jakiegoś zjawiska, czy śmietnisko

jest symbolem wszechogarniającym współczesną rzeczywistość? Czy wszystkie obrzydliwości, o których się mówi w części pierwszej, są wyrazem koszmaru ludzkiego bytowania? Czy katastrofa w części drugiej jest potwierdzeniem tego samego koszmaru na wyższym stopniu?”

(Elżbieta Wysocka, „*Stara Kobieta*” i świat teatralny Różewicza, „Radar” nr 6, 1.06.1970 r., <http://encyklopediateatru.pl/artykuly/49910/stara-kobieta-i-swiat-teatralny-rozewicza>)

Fiodor Dostojewski

IDIOTA

przekład z języka rosyjskiego

Jerzy Jędrzejewski

adaptacja

Joanna Bednarczyk, Paweł Miśkiewicz

dramat / role: tekst wieloobsadowy

premiera: 11 lutego 2017, Teatr Narodowy w Warszawie,
reż. Paweł Miśkiewicz

Fiodor Dostojewski (1821-1881) – jeden z największych pisarzy rosyjskich. Autor klasycznych powieści i opowiadań, które krytykowały struktury rosyjskiego społeczeństwa i budowały jego mit: *Biesy*, *Bracia Karamazow*, *Zbrodnia i kara*.

Jerzy Jędrzejewski – tłumacz z języka rosyjskiego.

Joanna Bednarczyk – dramaturżka, współpracowała z Pawłem Miśkiewiczem przy realizacjach: *Kto wyciągnie kartę błazna, kto wisielca* wg dramatów Williama Shakespeare’a (Teatr im. J Słowackiego w Krakowie, 2015) oraz *Podopieczni* Elfriede Jelinek (Stary Teatr w Krakowie, 2016).

Paweł Miśkiewicz (1964) – aktor, reżyser, dyrektor teatrów. Reżyseruje w teatrach m.in. w Krakowie, Warszawie i Wrocławiu. Interesuje go głównie współczesna dramaturgia niemiecka i austriacka: Elfriede Jelinek, Roland Schimmelpfennig, jak również klasyka rosyjskiej literatury – utwory Fiodora Dostojewskiego, Antoniego Czechowa. Jest autorem adaptacji dramatów m.in. Williama Shakespeare’a, Woody’ego Allena, Jona Fosse.

Adaptacja powieści Dostojewskiego wyciąga na plan pierwszy wątek miłosnego wielokąta, którego centralną postacią jest Nastazja Filipowna.

Znaleziona jako dziewięcioletnia dziewczynka przez Tockiego, traktowana przez niego przedmiotowo, była wychowywana na utrzymanie. Kiedy jej uroda olśniła kręgi petersburskiej socjety, wokół dziewczyny zaczął wybuchać skandal za skandalem. Zepsute środowisko jest reprezentowane przez utracjuszy i ludzi przegranych jak Lebidiew czy Gania Iwołgin. Stoją obok nich kobiety – Generałowa i jej córki Agłaja i Adelajda, prowadzące salony, w których rozgrywają się te pełne sztuczności, ale i tragizmu układy społeczne.

Na tle tych na poły komicznych, na poły żalonych osobowości Nastazja, Rogożyn i Myszkina – książę przybyły z odległej Szwajcarii, wydają się jedynymi szczerymi osobami, gotowymi w zgodzie z własnym sumieniem porwać się na prawdziwe szaleństwo. Myszkina chce się ożenić z Nastazją, a Rogożyn zabija ją, chcąc zatrzymać ją całkowicie

dla siebie. Myszkina, dzięki odium psychicznej choroby, które na nim ciąży, ma szansę przyrzeć się tym relacjom z oddalenia i nazwać je wprost. Społeczeństwo rosyjskie, w swej skostniałej strukturze, jest skazane na wieczne potępienie, w którym każdy szczery gest musi zakończyć się tragedią. Takie jest bowiem powołanie Rosji – jednoczyć cechy Wschodu i Zachodu, stanowić pełnię zabobonnej dzikości i cywilizacji, która może istnieć jedynie w micie. Choćby takim jak ten, że Iwołgin jako młody chłopak zaskarbił sobie serdeczność Napoleona, największego wodza swoich czasów. Ten oto potencjał człowieka wielkiego, który krył się w młodzieńcu, został rzucony na pastwę kaprałskiego drylu i przemocy rosyjskiej szkoły kadetów. A po wielu latach takiego życia pozostał jedynie strzęp człowieka. Jak każda z postaci w salonie generalowej: pozostały mity i mitomani.

Ludwik Jerzy Kern

KARAMPUK. BAŚŃ O KRÓLIKU Z CYLINDRA

adaptacja

Grzegorz Turnau

dramat dla dzieci, baśń / role: 2K, 3M

premiera: 2 czerwca 2018 r., Teatr Lalka w Warszawie,
reż. Grzegorz Turnau

Ludwik Jerzy Kern (1920-2010) – poeta, satyryk, dziennikarz, tłumacz. Studiował w PWST w Łodzi. Członek zespołu redakcyjnego „Przekroju”, współpracownik „Płomyka” i „Płomyczka”. Autor kilkunastu tomów wierszy satyrycznych. Twórca tekstów takich piosenek, jak *Cicha woda*, *Lato, lato, Nie bądź taki szybki Bill*. Dla dzieci napisał kilkanaście książek wierszem i prozą. Stworzył niezapomniane postacie literackie psa Ferdynanda Wspaniałego, Słonia Dominika i kapitana Ali. Laureat licznych nagród, otrzymał m.in. Order Uśmiechu (1972 r.) i Nagrodę Prezesa Rady Ministrów za twórczość dla dzieci (1976 r.), Medal Stowarzyszenia Przyjaciół Książki (2007 r.).

(źródło: http://czasdzieci.pl/ksiazki/autor,2118c-ludwik_jerzy_kern.html)

Grzegorz Turnau (1967) – kompozytor, piosenkarz i pianista, autor tekstów, aranżer. Gry na fortepianie uczył się w szkole muzycznej, studiował filologię angielską na Uniwersytecie Jagiellońskim. Od 2016 roku kierownik muzyczny Teatru Lalka. Przez 13 lat związany z Piwnicą pod Baranami. W 1991 roku ukazał się jego debiutancki album *Naprawdę nie dzieje się nic*. Od tego czasu wydał 16 solowych albumów i uczestniczył w kilkudziesięciu innych projektach fonograficznych. Komponuje muzykę dla filmu i teatru, m.in. od wielu lat współpracując z reżyserem Jarosławem Kilianem. W Teatrze Lalka zrealizowali wspólnie *Krzesiwo Andersena* i *Krawca Niteczkę* Makuszyńskiego. Jest też autorem większych form muzycznych. Laureat wielu nagród, m.in. dziewięciu Fryderyków, dwóch Wiktorów, Grand Prix Festiwalu w Opolu. Otrzymał medal Gloria Artis i Złoty Krzyż Zasługi.

(źródło: <http://qlturka.pl/2018/06/04/premiera-w-teatrze-lalka-karampuk>)

W trakcie pokazu iluzjonistycznego słynnego na cały świat magika – Miguela Campinello de la Vare Zapassas – z jego cylindra ginie zwykły królik.

Pojawia się natomiast królik magiczny – Karampuk, który po pokazie w szybkim tempie rośnie do ludzkich rozmiarów i uznaje magika za swoją ojcomatkę. Prerażony Miguel, nie wiedząc, co ma zrobić z olbrzymim królikiem, zabiera go do domu i ukrywa w garażu. Osamotniony Karampuk zaczyna rozmawiać z autem magika i odkrywa, na czym polegają problemy z jego silnikiem. Dzięki temu wychodzi przed Zapassasem na wyjątkowo zdolnego mechanika samochodowego. Magik w podzięcie chce ofiarować Karampukowi maść na porost wąsów. Jej zdobycie wiąże się z licznymi pozwoleniami i surowymi przepisami, po które rusza ekscentryczna dwójka, spotykając po drodze różne oryginalne postaci. Karampuk w dodatku zdobywa umiejętność gry w klasy w parku z małym chłopcem. Kiedy magik zostawia Karampuka w domu na czas swojego występu, królik sam rusza na poszukiwanie przygód. Trafia na Typa z horoskopami, który

przepowiada mu wielką podniebną podróż. Karampuk odbywa ją na ogromnej karuzeli w wesołym miasteczku. Na koniec ratuje zaś ponownie swojego matkoojca, kiedy zwykły królik znów ginie z jego kapelusza w trakcie występu i w tajemniczy sposób znika.

Z zapowiedzi: „Karampuk to baśń o inności. Ktoś, kto rodzi się w cylindrze, żeby ratować reputację rodzica, wcielając się przy tym w zwierzę futerkowe, nie ma łatwego startu. Czytałem tę książkę jako dziecko, dziś czytam jako dziadek. Poza klasycznym już, Kernowskim nadrealizmem, znajduję w niej pytanie o afirmację dziwności, inności, egzotyki – jako źródła inspiracji, ruchu i przemiany. Ludwik Jerzy Kern wyprzedził w mojej wyobraźni E.T., Alfa – przed nimi był tylko Tytus de Zoo. Karampuk przybywa znikąd i, wzruszająco taktownie, wyprowadza się donikąd. Ale jednak udaje mu się nawiązać z chłodnym i narcystycznym iluzjonistą nić czułości i wzajemnej uwagi. Kiedy Miguel Campinello de la Vare Zapassas zwraca się wreszcie do Karampuka per «moje dziecko», pojawia się coś, co zwykliśmy nazywać nadzieją”.

(Grzegorz Turnau o spektaklu, <https://teatrlalka.pl/pl/spektakle/karampuk-basn-o-kroliku-z-cylindra>)

Kornel Makuszyński

KRAWIEC NITECZKA

adaptacja

Jarosław Kilian

bajka dla dzieci

role: tekst wielopostaciowy

premiera: 20 stycznia 2018, Teatr Lalka w Warszawie,
reż. Jarosław Kilian

Kornel Makuszyński (1884-1953) – poeta, prozaik, felietonista, krytyk teatralny i publicysta, członek Polskiej Akademii Literatury. Przed drugą wojną światową jeden z najpoczytniejszych pisarzy, autor cyklu książek dla dzieci o Koziołku Matołku i o małpce Fiki-Miki oraz powieści dla młodzieży: *Awantura o Basię*, *Szatan z siódmej klasy* i *Szaletstwa panny Ewy*.

Jarosław Kilian (1962) – absolwent Instytutu Historii Sztuki na Uniwersytecie Warszawskim i Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej w Warszawie. Stypendysta British Council i Departamentu Stanu USA. Odbił staż

reżyserski u Petera Brooka w Wiedniu. Od 2016 roku dyrektor Teatru Lalka w Warszawie. Profesor Akademii Teatralnej im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie, wieloletni dziekan Wydziału Reżyserii AT. W latach 1999-2010 pełnił funkcję dyrektora artystycznego Teatru Polskiego w Warszawie. Reżyseruje m.in. opery, widowiska plenerowe, spektakle dla dzieci i przede wszystkim europejską i polską klasykę teatralną – dzieła Słowackiego, Fredry, Moliere, Szekspira (m.in. *Sen nocy letniej*, *Jak wam się podoba*, *Burzę*, *Opowieść zimową*).
(wg <https://teatrlalka.pl/pl/zespol/jaroslaw-kilian>)

Przeplatana piosenkami opowieść o przygodach kukielki, którą skonstruował i nazwał swoim imieniem krawiec Józef Niteczka.

Bardzo chudziutki i bardzo zdolny krawiec Niteczka mieszka w miasteczku Tajdarajda, gdzie ciężko pracuje, ale też jak tylko może pomaga innym. Pewnego dnia Cyganka, której za darmo zacerował dziurawą nogę, wywróżyła mu, że jeśli opuści miasteczko i uda się na zachód to zostanie królem. Najstarszy mieszkaniec miasteczka radzi mu, żeby szedł tam, gdzie zachodzi słońce.

Po drodze spotyka Stracha na Wróble i zszywa mu ubranie, po czym udają się razem w podróż. Przeżywają atak wilków i trafiają do domu szlachcica, który niestety okazuje się hersztem diabelskiej rodзинki. Na szczęście udaje im się uciec tuż po tym, jak dowiadują się, że w Pacanowie umarł król. Sprytny Niteczka konstruuje magnes z przyrządów krawieckich, który pomaga im podążać w dobrym kierunku. Gdy docierają do Pacanowa, miasteczko zalewane jest strugami deszczu, mimo że wszędzie dookoła świeci słońce. Burmistrz prosi Niteczkę i Stracha o pomoc, bo bardzo żał mu królowy. Obiecuje, że kto zatrzyma deszcz zostanie królem. Okazuje się, że dziura w niebie zrobiła się po śmierci starego, dobrego króla. Krawiec Niteczka wdrapał się na drabinę, szął dwa dni bez przerwy, aż wreszcie deszcz przestał padać, a nasz bohater na spadochronie z parasola bezpiecznie wylądował na ziemi. Zgodnie z obietnicą Krawiec został królem, a Strach na Wróble królewskim strażnikiem i odganiaczem wróbli.

SPIS UTWORÓW SCENICZNYCH ZAREJESTROWA- NYCH W ZAiKS-ie

wrzesień – listopad 2018

dramat polski

Jarosław Antoniuk *Zaczarowany jeleń*,
dramat dla dzieci, role: tekst wielopostaciowy

Michał Bajer, Natalia Korczakowska *Ajas
maszyna*, dramat, role: 2K, 4M

Malwina Chojnacka *More amore*, dramat,
role: 3K, 3M

Marzanna Graff *Podwieczorek życia*,
komedia, role: 1K, 1M

Krystyna Jakóbczyk *Antonia*, dramat,
role: 3K, 6M

Krystyna Jakóbczyk *Kreator*, dramat,
role: tekst wieloobsadowy

Krystyna Jakóbczyk *Przerwany czworokąt*,
dramat, role: 2K, 2M

Asja Łamtiugina *Łyczek herbaty*, dramat,
role: 3K, 4M

Robert Miękus, Janusz Petelski *Proseкто-
rium*, komedia, role: 1K, 4M

Anna Nykowska, Szczepan Orłowski,
Krzysztof Rak *G. E. N.*, dramat, role: tekst
wieloobsadowy

Eugeniusz Orłow *Czaruś i cwaniara*, farsa,
role: 1K, 2M

Eugeniusz Orłow *Gustaw czyli Konrad*,
dramat, role: 1K, 9M

Eugeniusz Orłow *Potyczki miłosne*, farsa,
role: 1K, 1M

Eugeniusz Orłow *Wesoły trójkąt*, farsa,
role: 2K, 2M

Eugeniusz Orłow *Wzloty i upadki Jonasza
Cygana*, dramat, role: tekst wieloobsadowy

Beata Szreder *Comsa comsi... w szafie*,
dramat, role: 1K, 1M

dramat obcy — przekład

Ken Davenport **Mój pierwszy raz**, przekład z języka angielskiego Małgorzata Semil, dramat, role: 2K, 2M

Alma de Groen **Reset**, przekład z języka angielskiego Małgorzata Semil, dramat, role: 4K

Janosch **Idziemy do Panamy**, przekład z języka niemieckiego Emilia Bielicka, opracowanie Zbigniew Głowacki, dramat dla dzieci, role: tekst wielopostaciowy

Heiner Müller **Opis obrazu**, przekład z języka niemieckiego Jacek St. Buras, dramat, role: nieokreślone

Francis Veber **Zwierzątko**, przekład z języka francuskiego Barbara Grzegorzewska, komedia, role: 2K, 2M

adaptacja

Lidia Amejko **Żywoty świętych osiedlowych**, adaptacja Karolina Kirsch, dramat, role: 2K, 2M

Arthur Conan Doyle **Pies Baskerville'ów**, przekład z języka angielskiego Bronisława Neufeldówna, adaptacja Krystyna Jakóbczyk, dramat dla młodzieży, role: 3K, 9M

Otfried Preussler **Malutka czarownica**, przekład z języka niemieckiego Hanna Ożogowska, Andrzej Ożogowski, adaptacja Daniel Arbachewski, dramat dla dzieci, role: 2K, 3M

Stefan Themerson **Przygody Marcelianka majster-klepki**, adaptacja Mariusz Pogonowski, dramat dla dzieci, role: 2K, 3M

Szczepan Twardoch **Król**, adaptacja Paweł Demirski, dramat, role: tekst wieloobsadowy

sluchowisko

Wojciech Fulek **Kuferek**, scenariusz słuchowiska, role: 3K, 3M

Aleksander Fredro **Odludki i poeta**, opracowanie Henryk Rozen, scenariusz słuchowiska, role: 1K, 4M

Grzegorz Kasdepke **Pani Szast-Prast**, scenariusz słuchowiska, role: 3K, 1M

Antoni Libera **Toccata c-dur**, scenariusz słuchowiska, role: 3M

Marek Ławrynowicz **Tuba**, scenariusz słuchowiska, role: 7M

Marek Nowakowski **Honolulu**, adaptacja Waldemar Modestowicz, scenariusz słuchowiska, role: 4K, 1M, 3 głosy

Henryk Rozen **Powołanie**, scenariusz słuchowiska, role: tekst wieloobsadowy

William Shakespeare **Burza**, przekład z języka angielskiego Stanisław Barańczak, opracowanie Waldemar Modestowicz, scenariusz słuchowiska, role: tekst wieloobsadowy

Sofokles **Król Edyp**, przekład z greckiego Robert Chodkowski, opracowanie Waldemar Modestowicz, scenariusz słuchowiska, role: 1K, 8M

Karol Wojtyła **Brat naszego Boga**, opracowanie Henryk Rozen, scenariusz słuchowiska, role: tekst wieloobsadowy

libretto

Georges Bizet **Carmen**, libretto Ludovic Halévy, Henri Meilhac, przekład z języka francuskiego Barbara Grzegorzewska, Małgorzata Sikorska-Miszczyk, opera, role: tekst wieloobsadowy

Gaetano Dionizetti **Anna Bolena**, libretto Felice Romani, przekład z języka włoskiego i opracowanie napisów na tablicę świetlną Dorota Sawka, opera, role: tekst wieloobsadowy

Bee Gees **Gorączka sobotniej nocy**, libretto Bill Oakes, Robert Stigwood, przekład z języka angielskiego Daniel Wyszogrodzki, musical, role: tekst wieloobsadowy

Wolfgang Amadeusz Mozart **Rzekoma ogrodniczka**, libretto Ranieri de Calzabigi (?), Giuseppe Petrosellini, przekład z języka włoskiego i opracowanie napisów na tablicę świetlną Dorota Sawka, opera buffa, role: tekst wieloobsadowy

Eugeniusz Orłow **Pajacyki w krainie smoków i wiśniowej wiśni**, dramat muzyczny dla dzieci, role: tekst wielopostaciowy

Józef Michał Poniatowski **Don Desiderio**, libretto Cassiano Zaccagnini, przekład z języka włoskiego Dorota Sawka, opera buffa, role: tekst wieloobsadowy

Wiesława Sujkowska **Zakochaj się w mojej Warszawie**, muzyka Ryszard Szewc, musical, role: 4K, 5M

inne

Wojciech Jankowiak, Jan Szurmiej **Xięgi Schulza**, scenariusz widowiska, role: tekst wieloobsadowy

Ichhak Kacenelson **Pieśń o zamordowanym żydowskim narodzie**, przekład z języka jidysz Jerzy Ficowski, opracowanie Gołda Tencer, scenariusz widowiska, role: tekst wieloobsadowy

Prędko, prędko wg Aleksandra Fredry, scenariusz Mikołaj Grabowski, komedia, role: tekst wieloobsadowy

Stanisław Ignacy Witkiewicz **Szewcy**, opracowanie Justyna Lipko-Konieczna, Justyna Sobczyk, dramat, role: 9 osób

w „Dialogu” ukazały się:

nr 9/2018

Szymon Jachimek *Znaczył kapitan*, dramat,
role: 3K, 3M

Zyta Rudzka *Kuku*, dramat, role: 1K, 6M

Andrew Thompson *Na wypadek niepowodzenia*, przekład z języka angielskiego Małgorzata Semil, dramat, role: 2K, 4M

nr 10/2018

Marius Ivaškevičius *Pobliskie miasto. Remarke*, przekład z języka rosyjskiego Agnieszka Lubomira Piotrowska, dramat, role: 4K, 5M

nr 11/2018

Tomasz Man *Mojżesz*, dramat, role: 2M

Maciej Wojtyszko *Fantazja polska*, dramat, role: 4K, 3M

w „Nowych sztukach dla dzieci i młodzieży” ukazały się:

nr 43/2018

Martin Baltscheit *Wrona i Niedźwiedź albo słońce świeci wszystkim*, przekład z języka niemieckiego Lila Mrowińska-Lissewska, dramat dla dzieci, role: 2 aktorów

Ingeborg Zadow *Chodź teraz idź*, przekład z języka niemieckiego Lila Mrowińska-Lissewska, dramat dla dzieci, role: 1K, 1M, 1 dziecko

WYDARZENIA

wrzesień – listopad 2018

PREMIERA „MOJEGO PIERWSZEGO RAZU”

6 września w Teatrze Polonia odbyła się premiera tekstu *Mój pierwszy raz* Kena Davenporta w przekładzie Małgorzaty Semil i reżyserii Krystyny Jandy. „Ten spektakl jest o radości życia; to są nadzwyczajne opowieści, ale ich największym walorem jest to, że to wszystko są prawdziwe historie” – powiedziała PAP reżyserka spektaklu. „To bardzo ważny temat – temat podstawowy i dotyczący wszystkich, którzy zasiadą na widowni i znajdą się na scenie. Pomyślałam sobie, że w Polsce nie umiemy mówić o seksie, najczęściej nie mówimy, a jak już mówimy – to mówimy pruderyjnie albo w formie zakazów czy nakazów, ostrzeżeń, kar”. Inspiracją dla napisania dramatu była strona internetowa www.MyFirstTime.com, którą utworzyli Peter Foldy i Craig Stuart. Umieszczono na niej histo-

rie prawdziwych osób, które przedstawiły własne inicjacje seksualne. Tekst miał prapremierę na Off-Broadwayu w 2007 r. i jako pierwszy wystawił go sam autor.

<https://teatropolonia.pl/event-data/3457/moj-pierwszy-raz>

27. WARSZTATY DRAMATURGICZNE

W dniach 8-10 września laureaci i uczestnicy 29. Konkursu na Sztukę Teatralną dla Dzieci i Młodzieży spotkali się w Obrzycku, aby kontynuować tradycję rozpoczętych 24 lata temu na Wyspie Edwarda w Zaniemyślu warsztatów twórczych i po raz 27. wymienić się doświadczeniami w zakresie dramaturgii. W tego-rocznym programie, oprócz prezentacji ostatnich zeszytów (nr 43 i 44) „Nowych Sztuk dla Dzieci i Młodzieży”, uczestnicy mieli okazję wysłuchać m.in. wykładu o dramaturgii we Francji i w Europie gościa specjalnego – Karin Serres, francuskiej pisarki, autorki m.in. dramatu dla dzieci publikowanego w „Nowych Sztukach” i wystawionego na Scenie Wspólnej pt. *Jagoda i niedźwiedzie*. W rozmowach o premierach,

festiwalach i nowych nurtach w sztuce dla najmłodszych wzięli udział, obok autorów i jurorów konkursu, dyrektorzy teatrów, dramaturdzy, pedagodzy teatru, pracownicy nauki zajmujący się sztuką dla dziecka.

<http://www.csdpoznan.pl/aktualnosci/ruszyly-27-warsztaty-dramatopisarskie>

PREMIERA „TRUCIZNY”

16 września w krakowskim teatrze STU odbyła się premiera *Trucizny* Lot Vekemans w tłumaczeniu Moniki Muskały i reżyserii Marka Giersza. Jak pogodzić się ze stratą dziecka i poradzić sobie z żałobą? A może ją przemilczeć? Ona i On. Spotykają się po dziesięciu latach. Kiedyś się kochali, dziś nie wiedzą, jak ze sobą rozmawiać. „W *Truciznie* widz staje się świadkiem rozmowy dwojga ludzi, którzy wcześniej byli sobie najbliżsi” – mówił przed premierą reżyser.

<https://www.scenastu.pl/spektakle/truczna>

TRANSMISJA „WSZYSTKIEGO O MOJEJ MATCE”

18 września o godz. 20.20 TVP Kultura przeprowadziła transmisję wielokrotnie nagradzanego przedstawienia *Wszystko o mojej matce*, zrealizowanego na podstawie tekstu Tomasza Śpiewaka. Niezwykły projekt artystów nowohuckiego teatru Łaźnia Nowa został poprzedzony rozmową Jakuba Moroza z dyrektorem teatru Bartoszem Szydlowskim. Nawiązujący do tytułu głośnego filmu Pedra Almodóvara spektakl został zrealizowany w 2016 roku. Jest osobistym projektem jego twórców – reżysera Michała Borczucha i aktora Krzysztofa Zarzeckiego, którzy doświadczyli śmierci swoich matek. Pełne czarnego humoru, ironii i groteski przedstawienie traktuje nie tyle o kobietach, co o przeżywających żalobę mężczyznach. Akcja *Wszystkiego o mojej matce* została umiejscowiona w jednej ze scen postindustrialnej, minimalistycznej przestrzeni Łaźni Nowej, pośród niewielu rekwizytów.

<http://tvpkultura.tvp.pl/38569033/wszystko-o-mojej-matce>

KONKURS NA OPERĘ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY

Z okazji jubileuszu 100-lecia istnienia Stowarzyszenie Autorów ZAiKS wspólnie z Teatrem Wielkim – Operą Narodową ogłosiło konkurs na operę dla dzieci i młodzieży w wieku 8-15 lat (libretto i muzykę). Udział w konkursie może wziąć każdy, kto jest autorem/autorką oryginalnego utworu niepublikowanego dotychczas w kraju ani za granicą, niewystawianego i niezgłaszanego na inne konkursy. Termin nadsyłania zgłoszeń to 10 grudnia 2018 roku.

https://zaiks.org.pl/1571,0,ruszyl_konkurs_na_operę_dla_dzieci_i_mlodzięzy_w_wieku_8-15_lat

„O PODOBIENSTWIE PRAWA I OPERY”

24 września o godz. 18.00 w Auli Starej Biblioteki UW na ul. Krakowskie Przedmieście 26/28 odbył się wykład „O podobieństwie prawa i opery”, inaugurujący rok akademicki 2018/2019 Uniwer-

sytetu Otwartego UW, który wygłosiła wybitna znawczyni prawa oraz miłośniczka świata opery prof. dr hab. Ewa Łętowska. Pani profesor oprócz wykonywanego zawodu prawnika, sędziego i profesora nauk prawnych znana jest z miłości do sztuki operowej. Wraz z mężem Januszem Łętowskim, również prawnikiem oraz krytykiem muzycznym, wygrali teleturniej „Wielka gra” w kategorii „opera”, a także wydali książkę *Przygoda z operą*. Prowadzili wspólnie operową audycję radiową „Encyklopedia Wielkich Głosów” oraz muzyczno-operowy program telewizyjny „Archiwum gwiazd” – opierając go wyłącznie na nagraniach płytowych z prywatnej, ogromnej kolekcji. Ewa Łętowska napisała wstęp do największej na świecie encyklopedii operowej wydanej przez jednego autora, czyli do *Tysiąc i jednej opery* Piotra Kamińskiego oraz jest współautorką książki *O operze i o prawie*.

https://www.uo.uw.edu.pl/aktualnosci/inauguracja_18_19

OGÓLNOPOLSKI KONKURS NA WYSTAWIENIE POLSKIEJ SZTUKI WSPÓŁCZESNEJ

Od 24 września można zgłaszać spektakle do udziału w jubileuszowej, bo 25. odsłonie Konkursu na Wystawienie Polskiej Sztuki Współczesnej. Regulamin znajduje się na stronie www.sztuka-wspolczesna.org. Celem Konkursu jest popularyzacja współczesnego dramatu polskiego, promocja rodzimych dramatopisarzy, wspomaganie teatrów wystawiających polski dramat i adaptacje polskiej literatury współczesnej oraz nagradzanie najciekawszych poszukiwań repertuarowych. Do Konkursu można zgłosić realizacje sceniczne spełniające kryteria konkursowe, których premiera odbyła/odbędzie się na terenie Polski między 1 kwietnia 2018 roku a 31 marca 2019 roku, i które pozostają w repertuarze w sezonie teatralnym 2018/2019. Koordynatorem merytorycznym Konkursu jest Jacek Sieradzki, a koordynatorem organizacyjno-finansowym – Maria Stępkowska z Instytutu Teatralnego. Konkurs finansowany jest ze środków Minister-

stwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, organizatorem Konkursu jest Instytut Teatralny im. Zbigniewa Raszewskiego.
<http://www.e-teatr.pl/pl/artykuly/264411,druk.html>

PREMIERA NOWEGO TEKSTU MACIEJA WOJTYSZKI

28 września na Scenie Kameralnej Teatru Polskiego w Warszawie odbyła się premiera *Deprawatora* Macieja Wojtyszki w reżyserii autora. W roli Witolda Gombrowicza wystąpił Andrzej Seweryn, jego adwersarza Czesława Miłosza zagrał Wojciech Malajkat. „Czesław Miłosz w czasie wakacji 1967 roku zatrzymuje się w Vence pod Niceą. Mieszka półtora kilometra od Witolda Gombrowicza i odwiedza go codziennie. Zbigniew Herbert, goszczący w tym czasie u Miłosza, odradza mu te wizyty. Patrzy z dezaprobatą na zażyłość i regularne spotkania pisarzy. Jako reprezentant młodszego pokolenia ma pretensje do «starych mistrzów» o stosunek do Polski i Polaków... Z faktów i domysłów, ze słów i przemilczeń Maciej Wojtyszko układa opowieść

o «ojczyźnie» i «syncyźnie», o polskości, która zawsze jest wyzwaniem”.

(z info teatru, https://teatrpolski.waw.pl/pl/spektakle/spektakle_w_repertuarze/?id_act=739)

PREMIERA „DRAMATÓW” WOJCIECHA TOMCZYKA

We wtorek, 2 października, odbyła się premiera *Dramatów* Wojciecha Tomczyka – pierwszego zbioru utworów dramatycznych w historii wydawnictwa „Teologii Politycznej” (współwydawcą jest Państwowy Instytut Wydawniczy). Premierze towarzyszyła dyskusja z udziałem literaturoznawców, krytyków teatralnych oraz przedstawicieli Teatru Telewizji. *Dramaty* Wojciecha Tomczyka to zbiór czterech sztuk jego autorstwa: *Wampira*, *Bezkrólewia*, *Norymbergi* i *Marszałka*. Teksty te doczekały się teatralnych adaptacji, nagrań dla Teatru Telewizji, a także publicznych odczytów. Ich wybór nie jest przypadkowy – w swych najważniejszych sztukach autor porusza problemy dotyczące aktualnej sytuacji Polski, stawia pytania o kształt polskiej wspólnoty, odnosząc się niejednokrotnie do niedalekiej

przeszłości. Nie oznacza to jednak, że sztuki nie zachowują uniwersalnego charakteru. Krystyna Ruta-Rutkowska, wybitna badaczka polskiego dramatu, pisała, że sztuki Tomczyka „posiadają pełną niuansów konstrukcję świata przedstawionego, co sprawia, że są wieloznaczne i można je interpretować na wiele sposobów”.

<https://teologiapolityczna.pl/przyjdź-na-premiere-dramatow-wojciecha-tomczyka>

PREMIERA „MADAGASKARU – MUSICALOWEJ PRZYGODY”

6 października odbyła się premiera roztańczonego musicalu dla dzieci. Tropikalne królestwa króla Juliana możemy obejrzeć na deskach Teatru Muzycznego w Łodzi w reż. Jakuba Szydlowskiego. Afrykańska przygoda rodem z tropików opowiada historię czterech zwierząt z nowojorskiego zoo – lwa Alexa, hipopotamicy Glorii, żyrafy Melmana, poszukujących zbiegłego przyjaciela – zebra Marty’ego.

<http://www.teatr-muzyczny.lodz.pl/madagaskar-musicalowa-przygoda-o>

MACIEJ WOJTYSZKO DYREKTOREM W TEATRZE NOWYM

Reżyser, dramaturg, autor scenariuszy oraz popularnych utworów dla dzieci Maciej Wojtyszko 1 listopada obejmie stanowisko dyrektora ds. artystycznych Teatru Nowego im. Kazimierza Dejmka w Łodzi. Na wcześniejszym spotkaniu z zespołem Teatru Nowego Wojtyszko ujawnił, że chciałby wzorować się na Teatrze Narodowym. Jego zdaniem repertuar powinien być pełen szacunku dla literatury, eklektyczny; jednocześnie należy też szukać nowych rzeczy.

<http://www.e-teatr.pl/pl/artykuly/265066.html%0A>

TRANSMISJA „ZABIJANIA GOMUŁKI”

9 października TVP Kultura transmitowała przedstawienia *Zabijanie Gomułki wg Tysiąca spokojnych miast* Jerzego Pilcha w adaptacji Roberta Urbańskiego i reżyserii Jacka Głomba

z legnickiego Teatru im. H. Modrzejewskiej. Pokaz został poprzedzony rozmową Jakuba Moroza z dyrektorem teatru i reżyserem spektaklu Jackiem Głombem, a tuż po nim widzowie obejrzeli spotkanie z aktorami. Błyskotliwy, satyryczny, tryskający inteligentnym humorem spektakl osadzony jest w małomiasteczkowych realiach Polski 1963 roku, wśród niewielkiej ewangelickiej wspólnoty. Tworzą ją m.in. naczelnik poczty, zawiadowczyni stacji, przedsiębiorca, pastor, dorastający chłopiec i nadużywający alkoholu, obdarzony bujną wyobraźnią pan Józef Trąba – spiritus movens całej opowieści. To on – chcąc pozostawić po sobie coś dobrego dla świata – zaraża tę małą społeczność pijackimi rojeniami o zamachu na tytułowego pierwszego sekretarza KC PZPR. Zamachu, który ma zostać wykonany za pomocą strzały wypuszczonej z chińskiej kuszy. Nierealny, groteskowy plan pana Trąby nawiązuje do bardzo polskiej tradycji walki z tyranem, a sam zamachowiec to czarujący otoczenie sztukmistrz-erudyta, ale także pogrążony w malignie desperat mający świadomość życiowej klęski.

<https://centruminformacji.tvp.pl/39318097/transmisja-spektaku-zabijanie-gomulki-w-tvp-kultur>

XVII EDYCJA BYDGOSKICH PRAPREMIER „NIE/PODLEGŁA”

Jury XVII Festiwalu w składzie Małgorzata Sikorska-Miszczuk (przewodnicząca), Jacek Kopciński, Seb Majewski i Paweł Miśkiewicz jedną z trzech równorzędnych nagród w wysokości 6 tys. zł postanowiło przyznać Krystynie Jandzie za kreację, która przywraca sens i powagę obywatelskiemu zaangażowaniu artysty w sprawy publiczne, w spektaklu *Zapiski z wygnania*. Festiwal trwał od 5 do 14 października i zaprezentowano na nim jedenaście spektakli z całej Polski.

<http://www.festiwalprapremier.pl/pl/>

XIII MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL GOMBROWI-CZOWSKI

W dniach 20-27 października obyla się 13. edycja Międzynarodowego Festiwalu Gombrowiczow-

skiego, obchodzącego swoje 25-lecie (pierwszy festiwal odbył się w 1993 roku). Organizowany w Radomiu co dwa lata festiwal jest jedynym, który swoje artystyczne zainteresowanie ogniskuje wokół twórczości polskiego autora. W czasie siedmiu festiwalowych dni widzowie będą mogli obejrzeć 11 przedstawień konkursowych, w których zaprezentują się teatry z Warszawy (w tym Teatr Polski z *Deprawatorem* Macieja Wojtyszki), Radomia, Łodzi, Wałbrzycha, Zielonej Góry, Zakopanego, a także zespoły z Wiednia i Buenos Aires. Tegoroczne spektakle oceniało jury w składzie: Bożena Sawicka, Jacek Wakar, Jacek Cieślak i Łukasz Drewniak.

<http://www.teatr.radom.pl/festiwal-gombrowiczowski,af21,55>

„TWARZE ZAIKS-u” W GDAŃSKIM TEATRZE SZEKSPIROWSKIM

Po warszawskiej, szczecińskiej, białostockiej i wrocławskiej prezentacji „Twarzy ZAIKS-u” – wystawy portretów postaci związanych ze Stowarzyszeniem, przygotowanej z okazji

przypadającej w 2018 roku setnej rocznicy powstania ZAIKS-u – od 25 października można je było oglądać w Gdańskim Teatrze Szekspirowskim. Wśród licznych fotografii znalazły się portrety m.in. Tadeusza Kantora, Jarosława Iwaszkiewicza, Sławomira Mrożka, Zbigniewa Herberta, Czesława Niemena, Agnieszki Chylińskiej, Ryszarda Kapuścińskiego, Stanisława Lema, Gustawa Holoubka, Wisławy Szymborskiej i Czesława Miłosza, Andrzeja Wajdy czy Magdaleny Abakanowicz. Autorami zdjęć są uznani fotograficy, członkowie Sekcji Autorów Dzieł Fotograficznych ZAIKS-u – a wśród nich tacy twórcy, jak Jacek Barcz, Andrzej Dąbrowski, Wojciech Druszczyk, Zbigniew Furman, Krzysztof Gierałtowski, Ryszard Horowitz, Witold Krasowski, Jan Morek, Tomasz Sikora, Marek Szymański i Krzysztof Wojciewski. Fotografie są wypadkową różnych czasów i okoliczności. Nadrzednym celem ich doboru był dobry portret – wnikliwe ujęcie, przemyślana aranżacja, ale i twarz „łapana na gorąco”, w biegu, część zapisu sytuacji.

https://zaiks.org.pl/1567,o,twarze_zaiks-u_w_gdanskim_teatrze_szekspirowskim

LAUREACI KONKURSU DRAMATOPISARSKIEGO „NIEPODLEGŁI”

18 października Teatr Polski im. Arnolda Szyfmana w Warszawie upublicznił werdykt Ogólnopolskiego Konkursu na Nową Polską Sztukę Teatralną „Niepodlegli”, ogłoszonego w 99. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości. Jury Konkursu: Grzegorz Gauden, Antoni Libera, Janusz Majcherek (przewodniczący Jury), Małgorzata Sikorska-Miszczuk oraz Anna Wachowiak (sekretarz Jury), po lekturze 123 nadesłanych na konkurs tekstów dramatycznych, jednomyślnie wybrało laureatów czterech nagród regulaminowych i dwóch dodatkowych wyróżnień honorowych. Laureatem nagrody głównej w wysokości 50 tys. złotych został Krzysztof Prus (godło Michał Bukary) za sztukę *Sprawa N.* Inspirowana zabójstwem Gabriela Narutowicza, pierwszego polskiego prezydenta po odzyskaniu niepodległości, idealnie wpisała się w tematykę konkursu, a zarazem w ostry i bezkompromisowy sposób przedstawiła fundamentalne problemy i konflikty właściwe historii Polski od końca XVIII wieku.

W sztuce Krzysztofa Prusa widać liczne nawiązania do tradycji polskiego romantyzmu, a także ogromną dbałość o konkret i detal historyczny. Jury Konkursu przyznało także trzy równorzędne wyróżnienia, każde w wysokości 10 tys. złotych, sztukom: *Buława* Jarosława Jakubowskiego (godło Mistrz Cierpienia), *Historia zapominania* Magdaleny Drab (godło Młodsza Pani) oraz *Prezydent Paderewski* Marka Kochana (godło Eusapia Palladino). Jurorzy postanowili ponadto wyróżnić honorowo – jako propozycję szczególnie wartościową, ze względu na podjętą w niej problematykę polskiego Śląska – sztukę *Syn ziemi czarnej* Romana Kocura (godło Lambda). Wyróżniono również sztukę *Podła dzielnica* Małgorzaty Zawadki (godło Łucjatom) – doceniając podjęcie problematyki współczesnej nierówności społecznej i zaskakujący pomysł dramaturgiczny.

https://teatrpolski.waw.pl/pl/aktualnosci/z_zycia_teatru/?id_act=2269

WARSZTATY DRAMATOPISARSKIE W NARODOWYM STARYM TEATRZE

Agata Dąbek, Jolanta Janiczak, Małgorzata Sikorska-Miszczuk i Marta Sokołowska poprowadzą w Starym Teatrze warsztaty dramatopisarskie „Nasz głos” dla piszących kobiet inspirowane setną rocznicą uzyskania przez kobiety praw wyborczych w Polsce. Jak wygląda świat widziany naszymi oczami? Jak doświadczamy otaczającej nas rzeczywistości, co nas cieszy, a co napawa lękiem? Jakie zjawiska i zachowania w życiu aprobujemy, a jakich nie jesteśmy w stanie zaakceptować? Czy jesteśmy wobec siebie solidarne? Czujemy się wolne? Jeśli tak – w jaki sposób to wyrażamy, jeśli nie – na jakich polach? Które wartości są dla nas najważniejsze? Na zakończenie warsztatów odbędzie się prezentacja fragmentów sztuk powstałych na warsztatach w formie czytania performatywnego z udziałem aktorek i aktorów Starego Teatru. Pierwsze zajęcia z Agatą Dąbek odbyły się 27 października. Ostatnie będą miały miejsce 26 stycznia 2019.

<https://stary.pl/pl/nasz-glos/>

PREMIERA NOWEGO BALETU IZADORY WEISS

4 listopada, gościnnie na deskach sceny kameralnej Teatru Wielkiego – Opery Narodowej odbyła się premiera Białego Teatru Tańca, który pokazał spektakl Izadory Weiss *Eurydyka w piekle*.

Opowiada o zawłaszczaniu wrażliwych i delikatnych osób przez fanatyczne grupy podległe demagogom i ich kłamliwym ideologiom. Artystka nie precyzuje, jakie ideologie chce piętnować. Celowo unika konkretności, chcąc pokazać uniwersalny model przemocy, jaką grupa stosuje wobec opornych jednostek, żeby je sobie całkowicie podporządkować i odebrać im samodzielność sądenia. Orfeusz, który usiłuje wyprowadzić ukochaną z tego ideologicznego piekła, jest, jak w greckim micie, poetą i marzycielem – wierzy w miłość i w zwycięstwo dobra nad złem.

<https://teatrwiolki.pl/repertuar/kalendarium/2018-2019/fedra-eurydyka-w-piekle/>

PO RAZ 19. ODBYŁY SIĘ KATOWICKIE „INTERPRE- TACJE”

Ogólnopolski Festiwal Sztuki Reżyserskiej „Interpretacje” w Katowicach powrócił, po raz pierwszy jako biennale. W dniach 12-18 listopada pokazano pięć spektakli młodych reżyserów, dwa spektakle mistrzowskie oraz oddzielny konkurs słuchowisk i spektakli telewizyjnych. Nowy dyrektor artystyczny – dramaturg Ingmar Villquist – zaproponował, aby o nagrodę główną, czyli Laur Konrada, mogły się ubiegać spektakle reżyserów, którzy debiutowali nie później niż 10 lat temu. Spektakle do konkursu kwalifikowali Wojciech Majcherek i Roman Pawłowski, o nagrodach decydowało Jury w składzie: scenografka Ewa Braun, kuratorka Anda Rottenberg, reżyser Piotr Cieplak, aktor Krzysztof Majchrzak i muzyk Olo Walicki. Dodatkowe 10 tys. do dyspozycji dostała publiczność (jej wybór nie miał wpływu na otrzymanie Lauru Konrada). Widzowie i Jury obejrżeli: *Puppenhaus*. Kuracja w reż. Jędrzeja Piaskowskiego z TR Warszawa, *Chłopów* w reż. Krzysztofa Garbaczewskiego z Teatru Powszech-

nego w Warszawie, *Zobowiązania zaczynają się w snach* w reż. Magdy Szpecht z Teatru im. Juliusza Słowackiego w Krakowie, *Reykjavik '74* w reż. Katarzyny Kalwat z Teatru im. Wilama Horzycy w Toruniu oraz *Zakonnice odchodzą po cichu* w reż. Darii Kopiec z Teatru im. Jana Kochanowskiego w Opolu. Laureatką Lauru Konrada została Daria Kopiec.

<http://festiwal-interpretacje.pl/>

KONKURS DRAMATUR- GICZNY RADIOWEJ TRÓJKI

Jury konkursu na dramat radiowy „Nasłuchiwanie: Niepodległość” pod przewodnictwem prof. Jacka Kopcińskiego ogłosiło swój werdykt – najlepsza okazała się sztuka *Nie-miejsce* Marcina Teodorczyka (I miejsce i 10 tys. złotych). Po przeczytaniu 135 nadesłanych tekstów jury konkursu przyznało ponadto: II nagrodę w wysokości 7 tys. złotych Katarzynie Dąbkowskiej-Kułaczkiewicz za sztukę *Autarkia* i III nagrodę oraz 5 tys. złotych Edwardowi Dewereńskiemu za *Radio Wolna Europa*. Ponadto dwa równorzędne wyróżnienia w wysokości 3 tys. złotych trafiły do Tomasza Mana –

za tekst *Wojna, dziecko, matka* oraz Witolda Pelki za sztukę *I w anioły*. Nagrodzone i wyróżnione dramaty zwróciły uwagę bardzo oryginalną, niekiedy wręcz zaskakującą formą radiową, która stanowi prawdziwe wyzwanie dla reżyserów przyszłych słuchowisk. Zwycięska sztuka wyemitowana została 11 listopada. Kolejne słuchowiska zrealizowane na podstawie nagrodzonych tekstów zostały zaprezentowane na antenie Trójki w cztery kolejne niedziele.

W zamierzeniu organizatorów „Nasłuchiwanie” ma być wydarzeniem cyklicznym, które co roku zmieniać będzie podtytuł. Partnerem akcji jest Instytut Teatralny w Warszawie oraz Ośrodek Badań nad Polskim Dramatem Współczesnym.
<https://www.polskieradio.pl/9/201/Artykul/221530-4,Znamy-laureatow-konkursu-radiowej-Trojki-Nasluchiwanie-Niepodleglosc-na-dramat-radiowy>

PREMIERA „FANTAZJI POLSKIEJ”

17 listopada w warszawskim Teatrze Ateneum odbyła się premiera nowego tekstu Macieja Wojtyszki *Fantazja polska* w reżyserii Andrzeja

Strzeleckiego. *Fantazja polska* stawia pytania o to, jakie wyrzeczenia musi ponieść artysta, gdy staje się politykiem i czy w ogóle można być jednym i drugim jednocześnie – powiedział PAP reżyser przedstawienia. Spektakl opowiada o tournée po Stanach Zjednoczonych słynnego pianisty i kompozytora, dyplomaty i męża stanu Ignacego Jana Paderewskiego. Przybliży również starania polityka o poparcie prezydenta USA Thomasa Woodrowa Wilsona dla kwestii niepodległości Polski.

<https://teatratenium.pl/?p=28343>

SPOTKANIE POŚWIĘCONE ZAŁOŻYCIELOM STOWA- RZYSZENIA ZAIKS

19 listopada w warszawskiej Klubokawiarni Babel odbyło się spotkanie pt. „Wspólna i niepodległa. Oni byli pierwsi! Tuwim, Tom, Włast – założyciele ZAiKS-u”. Wykład Jarosława Wojciechowskiego poświęcony był najwybitniejszym gwiazdom teatru i kabaretu, które miały pochodzenie żydowskie. Ich działalność wywarła wpływ na kulturę II Rzeczypospolitej i na jej obecny stan.

Z ich dorobku współcześni artyści wciąż czerpią inspiracje. To było drugie już spotkanie z cyklu „Wspólna i niepodległa – wkład artystów żydowskich w tworzenie dziedzictwa kulturowego II RP”.
<http://tskz.pl/wspolna-i-niepodlegla-oni-byli-pierwsi-tuwim-tom-wlast-zalozyciele-zaiks-u/>

PREMIERA „OS” WYRYPAJEWA

29 listopada w Och-Teatrze w Warszawie odbyła się premiera *Os* Iwana Wyrypajewa w tłumaczeniu Agnieszki Lubomiry Piotrowskiej i reżyserii autora. Wyrypajew uważa *Osy* za swój najlepszy dramat: „Sztukę *Letnie osy kłusują nas nawet w listopadzie* napisałem kilka lat temu i od tej pory marzyłem o wystawieniu jej. Uważam, że jest bardzo ciekawa, ma w swojej konstrukcji taki sekret, którego wprost widz nie poznaje. Ma przedziwną strukturę, która wymaga specjalnego bycia na scenie”. Ta błyskotliwa, niezwykle przejmująca komedia to historia dwóch mężczyzn i jednej kobiety, którzy nie wiedząc, co zrobić ze swoim życiem i jak poradzić sobie z samotnością we wszechświecie, ruszają

w odważną i tragikomiczną podróż do świata splełanych relacji. Próbuja znaleźć wyjście z sytuacji, w której normalne środki komunikacji zawodzą.

<https://ochteatr.com.pl/event-data/3451/osy>

OTWARTY KONKURS NA SŁUCHOWISKO

Z okazji jubileuszu 100-lecia istnienia Stowarzyszenia Autorów ZAiKS i 90. rocznicy nadania pierwszego oryginalnego polskiego słuchowiska przez Polskie Radio, ZAiKS oraz Teatr Polskiego Radia ogłaszają konkurs na scenariusz słuchowiska pod nazwą „Znajdź historie/ę”. Organizatorzy czekają na słuchowiska o szeroko rozumianej tematyce współczesnej, odwołujące się jednocześnie do wydarzeń historycznych lub inspirowane faktami albo dokumentami historycznymi.

Zgłoszenia można nadsyłać do 15 stycznia 2019 r., a rozstrzygnięcie nastąpi 15 lutego 2019 r.

https://zaiks.org.pl/1600,196,zaiks_i_polskie_radio_oglaszaja_konkurs_otwarty_na_sluchowisko

NAGRODA DLA KRYSTYNY JANDY

Krystyna Janda została laureatką najwyższej nagrody ZASP „Gustaw”, którą – po spektaklu *32 omdlenia* Antoniego Czechowa w Teatrze Polonia – odebrała z rąk Ignacego Gogolewskiego i Krzysztofa Kumora, dwóch byłych prezesów oraz Krzysztofa Szustera, obecnego wiceprezesa Stowarzyszenia. Jak głosiła laudacja, aktorka została wyróżniona „za szczególne zasługi dla środowiska teatralnego, ale przede wszystkim za znaczący wkład w budowanie świadomości społecznej, ze specjalnym uwzględnieniem kobiet w każdym wieku, reprezentujących wszelkie grupy społeczne, z wykorzystaniem wartości kultury narodowej i niejako przy okazji przyczyniając się, w sposób nie dający się przeliczyć na finanse, do promocji kultury polskiej w świecie”. Napis na statuetce głosi: „Krystyna Janda – Wierna Sztuce, Wierna Kobietom, Wierna Polsce”.

<https://www.zasp.pl/index.php?page=Pages&id=1754>

NAGRODA FERDYNANDA WSPANIAŁEGO

20 tys. zł i nagrodę Ferdynanda Wspaniałego otrzymali na Festiwalu Literatury Dla Dzieci w Krakowie Marta Guśniowska (tekst), dramatopisarka związana z Białostockim Teatrem Lalek, i Robert Romanowicz (ilustracje), wyróżnieni w ten sposób za najlepszą książkę roku, czyli *A niech to gęś kopnie*. Książka, która z pozoru wydaje się być jedynie mądrą przypowieścią o ponadczasowych wartościach i sile przyjaźni, jest również elementarzem rozumienia prawd o świecie. To, co w tym tekście należy docenić, to z całą pewnością jego wielowymiarowość, czyniącą *Gęś* nie tylko książeczką dla dzieci.

<http://fldd.pl/2018/>

Stowarzyszenie Autorów ZAiKS

ul. Hipoteczna 2
00-092 Warszawa
tel. 22 555 72 86
www.zaiks.org.pl

licencje na wystawienie

Małgorzata Stańczyk

Wydział Wielkich Praw
ul. Nalewki 8
00-158 Warszawa
tel. 22 530 53 35
malgorzata.stanczyk@zaiks.org.pl

biblioteka

ul. Hipoteczna 2
00-092 Warszawa
tel. 22 556 71 87
biblioteka@zaiks.org.pl
godziny otwarcia:
8.00–16.00 (13.00–14.30 wypożyczenia)

wydział ds. komunikacji

komunikacja@zaiks.org.pl

redakcja biuletynu
Joanna Biernacka-Płoska
zaiks.teatr@zaiks.org.pl

www.zaiksteatr.pl

